

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

NGUYỄN TUẤN MINH

**VĂN HÓA KINH DOANH HOA KỲ
VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM ĐỐI VỚI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2013

**VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

NGUYỄN TUẤN MINH

**VĂN HÓA KINH DOANH HOA KỲ
VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM ĐỐI VỚI VIỆT NAM**

**Chuyên ngành : Kinh tế Thế giới và Quan hệ Kinh tế Quốc tế
Mã số : 62.31.07.01**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng**
- 2. PGS. TS. Nguyễn Thị Hồng Nhung**

HÀ NỘI - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu nêu trong luận án là trung thực. Những kết quả khoa học của luận án chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

NGUYỄN TUẤN MINH

MỤC LỤC

Trang bìa	2
Lời cam đoan	3
Danh mục các chữ viết tắt	6
Danh mục các bảng	8
MỞ ĐẦU	9
CHƯƠNG I: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ VĂN HÓA KINH DOANH.....	21
1.1. Khái quát về văn hóa kinh doanh.....	22
1.1.1. Định nghĩa văn hóa kinh doanh.....	22
1.1.2. Các lớp cấu thành của văn hóa kinh doanh	25
1.1.3. Các đặc trưng của văn hóa kinh doanh.....	29
1.2. Tầm quan trọng của văn hóa kinh doanh trong hoạt động kinh doanh quốc tế	33
1.3. Hai xu hướng nghiên cứu văn hóa kinh doanh	39
1.3.1. Văn hóa công ty: Lý thuyết và mô hình của Edgar H. Schien	40
1.3.2. VHKD quốc tế: Lý thuyết và mô hình so sánh của Richard Lewis	45
CHƯƠNG II: VĂN HÓA KINH DOANH HOA KỲ VÀ TÍNH CÁCH CỦA NGƯỜI MỸ TRONG KINH DOANH.....	55
2.1. Về văn hóa kinh doanh Hoa Kỳ.....	55
2.2. Những nhân tố tác động đến việc hình thành và phát triển VHKD Hoa Kỳ.....	57
2.3. Thực tiễn VHKD Hoa Kỳ và so sánh qua một số mô hình	79
2.3.1. Mô hình của Edward T. Hall	80
2.3.2. Mô hình của Geert Hofstede.....	85
2.3.3. Mô hình của Fons Trompenaars	89
2.4. Các đặc trưng tiêu biểu của VHKD Hoa Kỳ	95

CHƯƠNG III: VĂN HÓA KINH DOANH VIỆT NAM- HOA KỲ: SO SÁNH VÀ BÀI HỌC KINH NGHIỆM	101
3.1. Văn hóa trong kinh doanh Việt Nam và Hoa Kỳ: góc nhìn lịch sử, kinh tế và xã hội	101
3.2. Văn hóa kinh doanh Việt Nam – Hoa Kỳ: góc nhìn từ các mô hình nghiên cứu so sánh thực tiễn VHKD quốc tế	108
3.3. Văn hóa kinh doanh Việt Nam và Hoa Kỳ: Góc nhìn từ một số doanh nghiệp Hoa Kỳ tại Việt Nam	120
3.4. Một số bài học kinh nghiệm đối với doanh nhân Việt Nam.....	124
KẾT LUẬN	143
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ.....	147
TÀI LIỆU THAM KHẢO	148
PHỤ LỤC	158

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

UAI	Uncertainty Avoidance Index Chỉ số né tránh sự không chắc chắn
BOD	Board of directors Ban giám đốc
CEO	Chief executive officer Giám đốc điều hành
CSR	Corporate Social Responsibility Trách nhiệm xã hội của công ty
EXIMBANK	Export and Import Bank Ngân hàng xuất nhập khẩu Mỹ
FCPA	The U.S. Foreign Corrupt Practices Act Đạo luật về tham nhũng của Hoa Kỳ
FDI	Foreign Direct Investment Đầu tư trực tiếp nước ngoài
IDV	Individualism versus Collectivism Chỉ số so sánh chủ nghĩa cá nhân/ chủ nghĩa tập thể
LTO	Long - Term Orientation Định hướng dài hạn
M & A	Merger and Acquisition Sáp nhập và thôn tính
MNC	Multi National Corporation Công ty đa quốc gia
MAS	Masculinity versus Femininity Chỉ số so sánh Nam tính/ Nữ tính
M-Time	Monochronic Time Thời gian đơn tuyến

PDI	Power Distance Index Chỉ số khoảng cách quyền lực
R & D	Research and Development Nghiên cứu và phát triển
RVS	Rokeach Value Survey Hệ thống phân loại giá trị
TNC	Transnational Corporation Công ty xuyên quốc gia
P- Time	Polychronic Time Thời gian đa tuyến
DN	Doanh nghiệp
KH-CN	Khoa học công nghệ
KH-KT	Khọc học kỹ thuật
KHXH	Khoa học xã hội
NXB	Nhà xuất bản
XHCN	Xã hội chủ nghĩa
VHKD	Văn hóa kinh doanh
VHXH	Văn hóa xã hội

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 1	
Cấu trúc VHKD Việt Nam trong thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế	13
Bảng 1.1	
Đặc tính doanh nhân trong ba loại hình văn hóa (Đơn tuyển – Đa tuyển – Phản hồi) của Lewis	48
Bảng 2.1	
So sánh của Hall về đặc tính doanh nhân Hoa Kỳ (Văn hóa đơn tuyển)/ Châu Á (Văn hóa Đa tuyển)	84
Bảng 2.2	
So sánh của Hofstede về đặc tính doanh nhân Hoa Kỳ và một số quốc gia châu Á	89
Bảng 3.1	
Các chiều so sánh đặc tính doanh nhân Hoa Kỳ và Việt Nam	109
Bảng 3.2	
Khác biệt đặc tính văn hóa kinh doanh Việt Nam và Hoa Kỳ <i>(Dựa trên mô hình của Hall, Hofstede, Trompenaars ,và Lewis)</i>	120

DANH MỤC HÌNH VẼ

	Trang
Hình 1.1	
Các lớp cấu thành của văn hóa kinh doanh	26
Hình 1.2	
Mô hình của Edgard H. Shein	42
Hình 1.3	
Mô hình của Richard Lewis	47

MỞ ĐẦU

I. Tính cấp thiết của đề tài

Ngày nay, với tiến trình toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế quốc tế đang phát triển mạnh mẽ, quan hệ kinh tế và kinh doanh quốc tế ngày một được mở rộng và đưa lại rất nhiều lợi ích cho các quốc gia trên thế giới.

Mặc dù vậy, dường như chúng còn có nhiều mặt trái và tạo nên những “cú sốc văn hóa”, những “va chạm giữa các nền văn minh”, đã làm cho một số nước không thể phát triển nhanh và bền vững được, và lợi ích của toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đối với những nước này hầu như rất hạn hẹp.

Từ giác độ lý luận văn hóa kinh doanh, có thể cho rằng, đó là do những biểu hiện của cái chung và cái riêng, của những đặc tính chung và những đặc trưng riêng của văn hóa kinh doanh quốc tế. Mỗi một quốc gia đều có cách thức, tập quán kinh doanh riêng của mình; điều hiển nhiên đó là do mỗi quốc gia đều có nền văn hóa với những đặc tính riêng biệt, không giống nhau. Đồng thời khi giao lưu hội nhập quốc tế trong tiến trình toàn cầu hóa của nhân loại, những đặc tính chung, giống nhau sẽ phát huy tác dụng. Sự dung hòa những đặc tính chung và riêng trong văn hóa kinh doanh của quốc gia dân tộc với thế giới, sẽ tạo nên những điều kiện, cơ hội to lớn cho các nước thu được lợi ích trong kinh doanh toàn cầu; ngược lại, cũng sẽ gây nên nhiều thách thức to lớn, nếu không biết vượt qua, nhiều nước sẽ không thể vượt qua bẫy nghèo nàn và lạc hậu.

Với mục tiêu đến năm 2020 trở thành một nước công nghiệp, Việt Nam đang không ngừng nỗ lực thúc đẩy quá trình công nghiệp hóa và hiện đại hóa, mở rộng hợp tác kinh tế quốc tế, nhất là với các đối tác lớn.

Trong các thị trường kinh tế chiến lược của Việt Nam hiện nay, Mỹ là thị trường quan trọng bậc nhất. Kim ngạch thương mại Việt Nam và Mỹ tăng nhanh, từ gần 1,6 tỉ đô-la năm 2001 lên hơn 21,5 tỉ đô-la năm 2011 [102]. Đầu tư của Mỹ vào Việt Nam cũng khá lớn, với 480 dự án, tổng vốn đầu tư đăng ký là 12,8 tỉ đô la, xếp

thứ 7 trong số các nhà đầu tư nước ngoài [42, tr.24] (Theo số liệu của phía Mỹ, đầu tư của Mỹ là 15,4 tỷ, đứng thứ 5 trong danh sách các nhà đầu tư [103]).

Những số liệu này cho thấy, Hoa Kỳ có một vai trò rất quan trọng trên con đường công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế của Việt Nam (Tham khảo thêm phụ lục 1, phụ lục 2).

Việt Nam đã có thể xuất nhập khẩu nhiều hơn, hiệu quả hơn, hợp tác kinh doanh với Hoa Kỳ tốt hơn, nhưng sự hợp tác kinh tế của Việt Nam với Hoa Kỳ vẫn chưa tương xứng với tiềm năng của hai nước. Có nhiều nguyên nhân hạn chế tiềm lực hợp tác phát triển kinh tế giữa hai bên, và một trong những nguyên nhân này chính là rào cản về văn hóa kinh doanh. Rất nhiều nhà lãnh đạo kinh doanh Việt Nam, nhiều doanh nghiệp Việt Nam vào thị trường Kỳ với vốn liếng văn hóa kinh doanh Hoa Kỳ ít ỏi, chưa thực sự hiểu các nhà quản lý, các doanh nhân Hoa Kỳ, cũng như người tiêu dùng Hoa Kỳ, suy nghĩ gì, tập quán kinh doanh, và cách thức làm việc của họ ra sao.

Việt Nam đã ký kết và đang thực thi Hiệp định Thương mại song phương với Hoa Kỳ, và hiện nay, có một sự kiện hết sức quan trọng đối với sự phát triển kinh tế, cũng như hội nhập quốc tế của Việt Nam là Việt Nam đang đàm phán với Mỹ và một số nước khác để thành lập Hiệp định Đối tác Kinh tế Chiến lược Xuyên Thái Bình Dương (TPP), một hiệp định thương mại tự do kiểu mới. Chúng tôi cho rằng, để thu được nhiều lợi ích trong một tổ chức to lớn này, bên cạnh những vấn đề khác, việc hiểu biết về văn hóa kinh doanh, tập quán kinh doanh của Hoa Kỳ (và các nước khác) sẽ tránh được những “cú sốc”, những “đụng độ”, giảm nhẹ những thiệt hại kinh tế, mở rộng đường cho hàng hóa và doanh nhân Việt Nam làm ăn thành công với các đối tác Hoa Kỳ là hết sức cần thiết và cấp bách.

Chính vì vậy, có thể cho rằng, việc nghiên cứu văn hóa kinh doanh của Hoa Kỳ hiện nay là vô cùng cấp thiết và quan trọng.

2. Tình hình nghiên cứu

Văn hóa kinh doanh đã hình thành từ lâu tại Việt Nam, tuy nhiên các công trình nghiên cứu có tính tổng quát và hệ thống chưa nhiều, thường trình bày theo